

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Циганенка Олександра Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини четвертої статті 263, частини першої статті 353, пункту 4 частини п'ятої статті 357 Цивільного процесуального кодексу України

Київ
1 липня 2026 року
№ 170-2(П)/2026

Справа № 3-110/2026(250/26)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Лемак Василь Васильович – головуєчий, доповідач,
Водянніков Олександр Юрійович,
Первомайський Олег Олексійович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Циганенка Олександра Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини четвертої статті 263, частини першої статті 353, пункту 4 частини п'ятої статті 357 Цивільного процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Лемака В.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Циганенко О.П. звернувся до Конституційного Суду України із клопотанням перевірити на відповідність статтям 1, 3, 6, 8, 19, 22, 55, 64, пункту 8 частини другої статті 129 Конституції України (конституційність)

частину четверту статті 263, частину першу статті 353, пункт 4 частини п'ятої статті 357 Цивільного процесуального кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з частиною четвертою статті 263 Кодексу „при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування відповідних норм права, викладені в постановках Верховного Суду“.

Приписами частини першої статті 353 Кодексу визначено перелік ухвал суду першої інстанції, які окремо від рішення суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.

Відповідно до пункту 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу апеляційну скаргу не приймає до розгляду і повертає суд апеляційної інстанції також, „якщо скаргу подано на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів убачається таке.

Циганенко О.П. у жовтні 2025 року звернувся до Солом'янського районного суду міста Києва з позовом до Національного антикорупційного бюро України (далі – Бюро) про відшкодування шкоди, в якому третіми особами на стороні позивача зазначив Президента України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Солом'янський районний суд міста Києва ухвалою від 25 лютого 2026 року відмовив Циганенку О.П. у задоволенні його клопотань про: визнання явки третіх осіб у підготовче засідання обов'язковою; винесення ухвали щодо недопущення уповноваженої посадової особи Бюро до участі в судовому розгляді; винесення окремих ухвал. Водночас цією ухвалою суд визначив третім особам у справі п'ятнадцятиденний строк із дня її вручення для подання ними письмових пояснень та відклав підготовче засідання.

Київський апеляційний суд ухвалою від 17 березня 2026 року апеляційну скаргу Циганенка О.П. повернув на підставі пункту 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу, оскільки оскаржувана ухвала суду першої інстанції в частині відмови у

задоволенні клопотань та відкладення підготовчого засідання не входить до переліку ухвал, визначеного статтею 353 Кодексу, на які можна подати скарги окремо від рішення суду.

Колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду ухвалою від 22 квітня 2026 року відмовила у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою Циганенка О.П. з огляду на її необґрунтованість. Зазначений суд указав, що ухвала суду першої інстанції щодо відмови у задоволенні клопотань позивача та відкладення підготовчого засідання не входить до визначеного у частині першій статті 353 Кодексу переліку ухвал, на які апеляційну скаргу можна подати окремо від рішення суду, тому суд апеляційної інстанції обґрунтовано повернув апеляційну скаргу Циганенка О.П. на підставі пункту 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу.

2.1. Суб'єкт права на конституційну скаргу твердить, що частина четверта статті 263 Кодексу суперечить статтям 6, 8 Конституції України, оскільки надає Верховному Суду статусу органу законодавчої гілки влади, що призводить до порушення його конституційних прав.

Автор клопотання зазначає, що апеляційний суд у його справі застосував частину першу статті 353, пункт 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу, які суперечать пункту 8 частини другої статті 129 Конституції України, чим порушив статтю 8 Основного Закону України „у вигляді надання процесуальним нормам вищої юридичної сили за конституційні норми“.

На думку Циганенка О.П., частиною першою статті 353, пунктом 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу скасовано, зокрема, „конституційне право громадянина на апеляційне оскарження <...> на підставі п. 8 ст. 129 Конституції України від моменту вчинення порушення конституційних та інших прав громадянина неналежним, протиправним судом до вирішення справи по суті“ та „право громадянина звертатись по судовий захист своїх конституційних прав на підставі Конституції України“.

Обґрунтовуючи свої твердження щодо неконституційності оспорюваних приписів Кодексу, суб'єкт права на конституційну скаргу посилається на окремі приписи Конституції України, Кодексу, на рішення Конституційного Суду України, а також на судові рішення у своїй справі.

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України; конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано (стаття 151¹ Конституції України).

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих приписів), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, установленим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Автор клопотання просить перевірити частину четверту статті 263, частину першу статті 353, пункт 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу на

відповідність статтям 1, 3, 6, 8, 19, 22, 55, 64, пункту 8 частини другої статті 129 Конституції України.

3.1.1. З аналізу змісту конституційної скарги вбачається, що автор клопотання не навів аргументів на підтвердження того, що саме частина четверта статті 263 Кодексу є тим законодавчим засобом, яким здійснено втручання держави в його права, гарантовані Конституцією України.

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу не обґрунтував тверджень щодо неконституційності частини четвертої статті 263 Кодексу в розумінні пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

3.1.2. Циганенко О.П., твердячи про неконституційність частини першої статті 353, пункту 4 частини п'ятої статті 357 Кодексу, які унеможливають апеляційне оскарження ухвали суду першої інстанції у частині відмови у задоволенні клопотань позивача та відкладення підготовчого засідання, зазначає про порушення його права на судовий захист (стаття 55 Конституції України) в аспекті доступу до апеляційного перегляду справи (пункт 8 частини другої статті 129 Конституції України).

Однак автор клопотання у конституційній скарзі не навів обґрунтування того, що саме оспорювані приписи Кодексу в частині визначення можливості оскарження ухвали суду першої інстанції із вказаних питань до апеляційної інстанції причиново-наслідково призводять до втручання в його право на судовий захист (стаття 55 Конституції України) в аспекті доступу до апеляційного перегляду справи (пункт 8 частини другої статті 129 Конституції України).

Отже, суб'єкт права на конституційну скаргу не обґрунтував тверджень щодо неконституційності частини першої статті 353, пункту 4 частини п'ятої

статті 357 Кодексу в розумінні пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Циганенка Олександра Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини четвертої статті 263, частини першої статті 353, пункту 4 частини п'ятої статті 357 Цивільного процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**